Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 30.01.2025
Vår ref.: 2022/7762
Deres dato:
Deres ref.:

Kristiansand kommune

Postboks 4
4685 NODELAND

Saksbehandler, innvalgstelefon
Ludmila Pechinkina, 37 01 78 47

Vedtak om tillatelse til drift av Odderøya biogassanlegg

Statsforvalteren i Agder gir Kristiansand kommune tillatelse til å drifte Odderøya biogassanlegg. Vedtaket er gjort med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. §§ 16 og 29 og forurensningsforskriften § 36-15 fjerde ledd bokstav a.

Vi fatter samtidig vedtak om saksbehandlingsgebyr i sats 3, jf. forurensningsforskriften § 39-4.

Vedtakene kan påklages innen tre uker.

Vi viser til Kristiansand kommune sin søknad om drift av Odderøya biogassanlegg, datert 2. juni 2022. Videre viser vi til bl.a. følgende:

- utfyllende informasjon til søknaden oversendt 5. juli 2022 og 30. november 2022
- søknad om unntak fra BAT-AEL, datert 20. januar 2023
- oversendelse av søknaden om unntak fra BAT-AEL til Miljødirektoratet den 28. februar 2023
- Miljødirektoratets tilbakemelding på søknaden om unntak fra BAT-AEL, datert 8. november 2023
- utkast til vedtak om tillatelse, datert 17. oktober 2024
- møte 25. oktober 2024 mellom Statsforvalteren og Kristiansand kommune der vi gikk gjennom utkastet
- Kristiansand kommune sine kommentarer til utkastet oversendt 31. oktober 2024
- møte 30. januar 2025 mellom Statsforvalteren og Kristiansand kommune

Vi beklager lang saksbehandlingstid.

1 Vedtak

1.1 Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren i Agder gir tillatelse til Kristiansand kommune til å drifte Odderøya biogassanlegg på gnr./bnr. 150/1833 i Kristiansand kommune. Tillatelsen med krav og vilkår ligger vedlagt. Tillatelsen gjelder fra dags dato.

Det er satt krav til utredninger, målinger og rapportering.

Statsforvalteren har gitt unntak fra det gjeldende industriutslippsdirektivets bindende utslippsgrenseverdier (BAT-AEL) for utslipp til vann. Unntaket gjelder i fire år. Vi har per nå ikke fastsatt utslippsgrenseverdier for relevante parametere i unntaksperioden, men har satt krav om målinger og utredninger.

Vedtaket er gjort etter lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 11, jf. §§ 16 og 29 og forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) § 36-15 fjerde ledd bokstav a.

1.2 Vedtak om saksbehandlingsgebyr

Kristiansand kommune skal betale et gebyr for Statsforvalterens saksbehandling, jf. varsel om endret gebyrsats i brev av 17. oktober 2024. Gebyret fastsettes til kr 221 600 (sats 3 for 2024).

Vedtaket om gebyr er gjort etter forurensningsforskriften § 39-4. Miljødirektoratet vil ettersende faktura med innbetalingsblankett. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

1.3 Frister

Innen **1. desember 2025** skal Kristiansand kommune:

- sende rapport med resultater av utredningen av utslipp til luft, jf. punkt 9.2 i tillatelsen
- vurdere behov for å utarbeide en tilstandsrapport om mulig forurensning av grunn og grunnvann, jf. pkt.9.3 i tillatelsen

Innen **1. juni 2026** skal Kristiansand kommune:

- sende rapport med resultater av utredningen av utslipp til vann, jf. punkt 9.1 i tillatelsen

2 Kort om bakgrunnen for saken

Kristiansand kommune har utslippstillatelse etter forurensningsloven for Odderøya avløpsrenseanlegg, gitt av daværende Fylkesmannen i Vest-Agder den 15. april 2013. Tillatelsen omfatter drift av og utslipp fra kommunalt avløpsrenseanlegg lokalisert på eiendommen gnr./bnr. 150/1833 i Kristiansand kommune. Det er etablert et biogassanlegg i tilknytning til og som en integrert del av avløpsrenseanlegget.

I tillegg til avløpsslammet som avløpsrenseanlegget tar imot (eget avløpsslam), tar Odderøya biogassanlegget imot og behandler små mengder avløpsslam fra andre kommuner og slam fra fettutskillere i Kristiansand kommune og fettfang fra andre renseanlegg i området. Slambehandlingsprosessen har indirekte utslipp til vann ved at rejektvann (vannet som oppstår etter at bioresten er avvannet)[1] føres tilbake til vannbehandlingen i avløpsrenseanlegget før utslipp til resipient.

Behandling av avløpsslam og slam fra fettutskillere og fettfang i et biogassanlegg defineres som biologisk behandling av avfall, der hele prosessen foregår anaerobt. Avfallsbehandlingsanlegg krever tillatelse etter forurensningsloven § 11, jf. forurensningsloven § 29.

[1] Biorest er massen som er igjen etter at prosessen med utråtning i biogassanlegget er ferdig. Vi bruker begrepene flytende biorest, prosessvann og rejektvann om hverandre når vi refererer til vannet som oppstår etter at bioresten er avvannet. Når det gjelder avvannet biorest, bruker vi også begrepet fast biorest.

Anleggets kapasitet gjør at driften av Odderøya biogassanlegg er omfattet av EUs industriutsllippsdirektiv (IED) og BAT-konklusjonene for avfallsbehandling (Waste Treatment BREF (WT BREF))[2], jf. avsnittet med vurdering av søknaden opp mot IED i punkt 3.1.2 nedenfor.

Per i dag er ikke drift av Odderøya biogassanlegg regulert gjennom en egen tillatelse. Det er heller ikke stilt spesifikke vilkår til drift av biogassanlegget i utslippstillatelsen for Odderøya avløpsrenseanlegg, utenom kravet om at produsert gass skal samles opp og nyttiggjøres dersom det er mulig (punkt 3.5 i tillatelsen for Odderøya avløpsrenseanlegg).

Statsforvalteren ba Kristiansand kommune i brev av 29. april 2022 og 13. mai 2022 om å søke om tillatelse til drift av biogassanlegget. Samtidig ba vi kommunen vurdere i hvilken grad anlegget oppfyller relevante BAT-konklusjoner i dag. Vi mottok tilbakemelding 2. juni, 5. juli og 30. november 2022. I tillegg fikk vi den 20. januar 2023 søknad om unntak fra BAT-AEL for utslipp til vann for anlegg som behandler avfall. Vi viser ellers til punkt 4.1 i dette brevet for mer informasjon om anlegget.

2.1 Rettslig utgangspunkt

Forurensningsloven
Når Statsforvalteren vurderer om tillatelse til tiltak som representerer en fare for spredning av forurensning, skal gis, og eventuelt på hvilke vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltakene sammenholdt med fordeler og ulemper tiltakene for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad de omsøkte tiltakene er akseptable sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Naturmangfoldloven
Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Statsforvalterens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12 om bl.a. kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samlet belastning legges til grunn som retningslinjer når Statsforvalteren treffer beslutninger som berører naturmangfold.

Vannforskriften
Vannforskriften inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2027 med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

Forurensningsforskriften kapittel 36
EUs industriutsllippsdirektiv er tatt inn i norsk rett i bl.a. forurensningsforskriften kapittel 36 med vedlegg. Dette innebærer at Statsforvalteren skal sørge for at bedrifter med tillatelse til forurensende virksomhet bruker beste tilgjengelige teknikker (BAT) i den aktuelle bransjen og minst oppnår tilhørende utslippsnivåer (BAT-AEL).

Virksomheter som er omfattet av IED, skal i utgangspunktet overholde kravene innen fire år etter at EU har offentliggjort slike krav, jf. forurensningsforskriften § 36-19. BAT-konklusjonene for avfallsbehandling (WT BREF) ble vedtatt og offentlig publisert den 10. august 2018.

[2] BREF (BAT Reference Document) er referansedokumenter som beskriver beste tilgjengelige teknikker (BAT) for ulike industrisektorer og typer industriell virksomhet. Det er EU som utarbeider disse dokumentene.

Forurensningsforskriftens kapittel 36A
Kapittel 36A i forurensningsforskriften omfatter krav og vilkår av generell karakter. Kapittelet trådte i kraft 1. januar 2025, og virkeområdet begrenses til de virksomheter som er omfattet av vedlegg 1 til kapittel 36.

Kapittelet omfatter bl.a. generelle krav til reduksjon av forurensning, vedlikehold, forurensning av grunn og grunnvann, kjemikalier, energi, avfall, kvalitetssikring av målinger, rapportering til forurensningsmyndigheten og beredskap.

Bestemmelsene i kapittel 36 A gjelder i tillegg til vilkår i tillatelsen.

2.2 FNs bærekraftsmål
FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

FNs bærekraftsmål ble vedtatt høsten 2015 og består av 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. De handler om å oppnå bærekraftig utvikling langs tre dimensjoner: økonomisk, sosialt og miljømessig.

Norge er forpliktet til å jobbe for at verden når målene innen 2030. Regjeringens plan for å nå bærekraftsmålene i Norge er lagt frem i Meld. St. 40 (2020-2021) «Mål med mening».

2.3 Annet aktuelt regelverk
Drift av biogassanlegg, lagring og forbrenning av biogass kan være omfattet av bestemmelsene i forskrift om håndtering av farlig stoff. Det er Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) som er myndighet etter denne forskriften.

Når det gjelder disponering av biorest, er biorest å anse som næringsavfall etter forurensningsloven § 27a og skal håndteres i tråd med kravene i forurensningsloven § 32 og øvrig regelverk, bl.a. gjødselvareregelverket[3].

Utslipp fra forbrenningsanlegget kan være omfattet av bestemmelsene i forurensningsforskriften kapittel 27.

Vi gjør oppmerksom på at Kristiansand kommune selv er ansvarlig for å ha oversikt over hvilket regelverk som gjelder, og eventuelle endringer i regelverket.

3 Statsforvalterens vurdering
Søknaden gjelder i det aktuelle tilfellet et eksisterende anlegg og ikke nyetablering. Odderøya biogassanlegg er en integrert del av Odderøya avløpsrenseanlegg. Dette innebærer bl.a. at det er felles renseløsning i og med at prosessavløpsvannet/rejektvannet fra biogassprosessen ikke er renset før påslipp til avløpsrenseanlegget. Vi ser imidlertid at det er hensiktsmessig å dele de to anleggsaktivitetene og gi en separat tillatelse til drift av biogassanlegget. Vi begrunner dette med at rensing av avløpsvann og biologisk avfallsbehandling i det aktuelle tilfellet reguleres av ulikt regelverk, henholdsvis avløpsregelverket og avfallsregelverket, jf. avsnittet om vurdering av søknaden opp mot IED nedenfor. Kristiansand kommune sin behandling av avfall i biogassanlegget

[3] Dette gjelder bl.a. forskrift om organisk gjødsel. Forslag til endringer i forskriften var på høring til og med 20. juni 2024, og det er forventet at det blir vedtatt endringer i forskriften i 2025.

er i tillegg omfattet av WT BREF ettersom behandlingskapasiteten er over 100 tonn per dag. Der det er hensiktsmessig, viser vi imidlertid til tillatelsen som Kristiansand kommune har til drift av Odderøya avløpsrenseanlegg.

Vurdering av søknaden opp mot IED

I november 2024 kom Miljødirektoratet med ny veiledning til Statsforvalterne om slambehandling i biogassanlegg i tilknytning til avløpsrenseanlegg, med fokus på hvordan man skal tolke hva som anses som eget slam, og i hvilke tilfeller aktiviteten faller inn under IED og omfattes av WT BREF og tilhørende BAT-AEL i slike tilfeller. De nye føringene innebærer følgende:

- Behandling av avløpsrenseanleggs eget avløpsslam i biogassanlegg som er integrert i avløpsrenseanlegg, omfattes av avløpsdirektivet selv i tilfeller der behandlingskapasiteten overstiger kapasiteten for når IED inntreffer. Slike anlegg skal dermed ikke reguleres som IED-virksomhet.

- Behandling av avløpsslam mottatt fra andre eller av annet avfall enn avløpsslam i integrerte biogassanlegg, omfattes av virkeområdet til WT BREF dersom den totale behandlingskapasiteten overstiger kapasiteten for når IED inntreffer, jf. WT BREF punkt 5.3. bokstav b nr. i (biologisk behandling). Slike anlegg skal reguleres som IED-virksomhet og må oppfylle kravene til BAT for avfallsbehandling.

Med eget avløpsslam menes avløpsslam produsert ved det kommunale avløpsrenseanlegget og septikslam fra mindre renseinnretninger (regulert etter kapittel 12 i forurensningsforskriften) fra egen kommune som leveres direkte til biogassanlegget. Det siste forutsetter at septikslam kun utgjør ubetydelige mengder slik at rejektvannets sammensetning ikke blir vesentlig påvirket. Mottak av avløpsslam fra andre kilder anses ikke som eget slam. Behandling av avløpsslam fra andre kilder er å anse som avfallsbehandling.

Kristiansand kommune opplyser i søknaden at det både er avløpsslam fra avløpsrenseanlegget på Odderøya, avløpsslam fra mindre anlegg i kommunen, avløpsslam fra andre kommuner og slam fra fettutskillere/fettfang som Odderøya biogassanlegg tar imot og behandler. Ifølge søknaden utføres det kun anaerob utråtning som avfallshåndteringsaktivitet ved Odderøya biogassanlegg. Det er således kapasitetsgrensen på 100 tonn avfall per dag som er avgjørende for vurdering av om Odderøya biogassanlegg er omfattet av WT BREF, jf. punkt 5.3. bokstav b nr. i (biologisk behandling). Ifølge oppdaterte opplysninger fra kommunen har biogassanlegget kapasitet til å behandle inntil 302 tonn våtslam per døgn. Med bakgrunn i det ovennevnte vurderer vi at virksomheten er omfattet av punkt 5.3 andre ledd i forurensningsforskriften kapittel 36 vedlegg I og således også av WT BREF og tilhørende BAT-AEL.

BAT-AEL som gjelder for utslipp til vann fra Odderøya biogassanlegg

Av gjeldende praksis følger det at for virksomheter med påslipp til kommunalt avløpsrenseanlegg (dvs. indirekte utslipp) gjelder BAT-AEL for direkte utslipp til vannresipient i BAT-konklusjonene. Begrunnelsen for dette er at resipienten skal ivaretas på en like god måte uavhengig av om prosessavløpsvannet går direkte fra virksomheten til resipienten eller via kommunalt avløpsnett. Grenseverdier for utslipp fra virksomheter med påslipp til kommunalt nett skal derfor fastsettes ut fra BAT-AEL for direkte utslipp, men renseeffekten ved det kommunale avløpsrenseanlegget kan tas i betraktning når forurensningsmyndigheten fastsetter utslippsgrenseverdier for virksomheten. Dersom det er angitt egne BAT-AEL for indirekte utslipp av bestemte stoffer, skal virksomheten overholde disse i tillegg til BAT-AEL for direkte utslipp.

Rejektvannet fra biogassproduksjonen går til Odderøya avløpsrenseanlegg. For virksomhetens utslipp til vann gjelder derfor BAT-AEL for direkte utslipp til vann i tabell 6.1 i de aktuelle BAT-konklusjonene. Dette omfatter BAT-AEL for totalt organisk karbon (TOC), kjemisk oksygenforbruk (KOF), totalt suspendert fast stoff (SS), totalnitrogen (N-tot) og totalfosfor (P-tot). Vi har avklart med Miljødirektoratet at utslippsgrenseverdiene i det aktuelle tilfellet skal gjelde ved påslippet til det kommunale avløpsrenseanlegget. Dette er i samsvar med BAT-konklusjonene for avfall der det bl.a. står om at alle BAT-AEL-verdier for utslipp til vann gjelder på det punktet der utslippene forlater anlegget.

Vi vurderer at ingen BAT-AEL er relevante for Odderøya biogassanlegg når det gjelder indirekte utslipp til vann fordi det ikke er fastsatt BAT-AEL for indirekte utslipp til vann for anlegg som driver med biologisk avfallsbehandling, jf. tabell 6.2 i de aktuelle BAT-konklusjonene.

3.1 Begrunnelse for vedtaket om tillatelse

Nedenfor følger vår begrunnelse for vedtaket, herunder begrunnelse for midlertidig unntak fra BAT-AEL og begrunnelse for utvalgte vilkår og krav i tillatelsen. Enkelte mer generelle vilkår/krav i tillatelsen er standardiserte og er stilt i samsvar med gjeldende mal for tillatelse til drift av avfallsanlegg. Vi ønsker å understreke at Kristiansand kommune har ansvar for å innarbeide det som for øvrig står i BAT for avfallsanlegg og ikke nødvendigvis er spesifikt regulert i tillatelsen, i sin internkontroll. Dette gjelder f.eks. prøvetakingsfrekvens.

3.1.1 Begrunnelse for vedtaket om tillatelse til drift av biogassanlegget

Statsforvalteren har i tillatelsen regulert utslipp som er til stede under normal drift. Vi har gitt midlertidig unntak fra BAT-AEL i utslippet til vann, som gjelder for biologisk behandling av avfall. Vi har foreløpig ikke fastsatt utslippsgrenser for utslippet til vann i unntaksperioden fordi det per i dag ikke finnes tilstrekkelige data om utslippet til vann fra biogassanlegget. Vi har imidlertid stilt krav om utredningen av utslippet til vann og vil på bakgrunn av denne fastsette utslippsgrenser til vann i unntaksperioden på et senere tidspunkt.

Utslippet til luft er ikke regulert med utslippsgrenser. For å sikre at virksomhetens utslippsnivåer til luft reguleres i tråd med hva som er mulig å oppnå med BAT, har Statsforvalteren behov for mer informasjon om utslippet. Kristiansand kommune har derfor fått krav om å redegjøre for utslippet sitt til luft. Vi vil på bakgrunn av utredningen kunne fastsette utslippsgrenser til luft i henhold til BAT 34.

Vi viser til vår begrunnelse av vilkår og krav vi har stilt i tillatelsen og til kort beskrivelse av virksomheten og utslippene under henholdsvis punkt 3.2 og punkt 4.1 nedenfor.

Vurdering av prinsippene i naturmangfoldloven

Kunnskapsgrunnlaget for vurderingen av naturmangfoldloven § 8 er basert på informasjon fra databasene Naturbase, Artskart og Fiskeridirektoratet sin kartløsning samt relevante resipientundersøkelser. Når det gjelder potensielle effekter på naturmangfoldet, finnes det tilstrekkelig kunnskap om virkninger på naturmangfoldet, bl.a. forskning på effekter av tilførsel av ekstra næring til det akvatiske miljø. Hensynet til føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 vektlegges derfor i mindre grad.

I tillegg til påvirkning fra avløpsrenseanlegget er det identifisert flere andre påvirkningsfaktorer på det aktuelle naturmangfoldet, jf. punkt 4.2 om resipientens tilstand og punkt 4.3 om naturtyper og

arter nedenfor. Siden biogassanlegget allerede er etablert og søknaden gjelder regulering av utslippene fra anlegget, vurderer vi at bidraget fra driften av Odderøya biogassanlegg til den samlede belastningen på naturmangfoldet vil reduseres på sikt.
Statsforvalteren vurderer det som lite sannsynlig at naturverdiene/naturmangfoldet vil bli påvirket av driften av Odderøya biogassanlegg. Skulle det imidlertid vise seg at naturverdiene i området vil bli påvirket negativt av driften, vil vi kunne stille krav om avbøtende tiltak. Kostnadene vil i så fall måtte dekkes av kommunen, jf. naturmangfoldloven § 11.

Vurdering av kravene i vannforskriften
I samsvar med kravene i vannforskriften kan vi ikke tillate utslipp som vil medføre forringelse av tilstand i en resipient.

På bakgrunn av resipientens størrelse og miljøtilstand som beskrevet i punkt 4.2 i dette brevet, og forutsatt at tillatelsens vilkår overholdes, vurderer Statsforvalteren at det ikke foreligger en vesentlig risiko for forringelse av miljøtilstanden i vannforekomsten. Utslippet vil etter vår vurdering heller ikke ha innvirkning på hvorvidt vannforekomsten når miljømålet eller ikke. Vi vurderer videre at drift av biogassanlegget ikke innebærer en ny aktivitet som vil medføre en varig forringelse av vannforekomsten. Vannforskriften § 12 kommer derfor ikke til anvendelse i det aktuelle tilfellet.

Vurdering av samfunnsmessige hensyn
I juni 2017 kom Stortingsmelding nr. 45 (2016-2017) «Avfall som ressurs – avfallspolitikk og sirkulær økonomi». Norsk avfallspolitikk skal bl.a. legge til rette for høy utnyttelse av avfallet. En forutsetning for gjennomføring av denne avfallspolitikken er at det finnes anlegg som tilbyr ulike løsninger for mottak, sortering, gjenvinning og behandling av avfall.

Biologisk behandling av avfall bidrar til en bærekraftig utvikling og til en sirkulær økonomi ved at man beholder ressursene i avfallet i et kretsløp og minst mulig ressurser går tapt. Å utnytte energien i avløpsslam og slam fra fettutskillere og fettfang for å produsere biogass er også et viktig klimatiltak som kan bidra til nasjonale utslippsreduksjoner mot 2030, og til målet om at Norge skal omstille seg til et lavutslippssamfunn i 2050. Dette henger tett sammen med flere av FNs bærekraftsmål, bl.a. mål 7 om ren energi til alle, mål 11 om bærekraftige byer og samfunn og mål 13 om å stoppe klimaendringene.

3.1.2 Begrunnelse for vedtaket om midlertidig unntak fra BAT-AEL for utslipp til vann

Unntak fra BAT-AEL
Kristiansand kommune søker om unntak fra BAT-AEL for utslipp til vann for samtlige parametere det er fastsatt BAT-AEL for bransjen, jf. brev av 20.01.2023 og kommunens kommentar til utkastet referert til i punkt 5.4 nedenfor.

Grunnlag for å gi midlertidig unntak
BAT-AEL er innført for å beskytte det ytre miljøet samt å sørge for likebehandling av virksomhetene som er omfattet av IED. Forurensningsmyndighetene er forpliktet til å sette utslippsvilkår slik at utslippene under normale driftsforhold ikke ligger over de nivåene som er angitt som BAT-AEL. Forurensningsforskriften § 36-15 fjerde ledd åpner imidlertid for å gjøre unntak fra kravet.

Unntaksbestemmelsen åpner for å gjøre unntak der «anleggets geografiske plassering», «lokale miljøforhold» eller «tekniske forhold ved anlegget» medfører at utslippsgrenser i tråd med BAT-AEL vil gi «uforholdsmessig store omkostninger sammenliknet med miljøfordelene». Forskriftens

formuleringer med bl.a. «i særlige tilfeller» og «unntak kan bare gjøres» innebærer at det bør være forholdsvis høy terskel for å gi unntak.

Videre skal det som hovedregel ikke gis varig unntak, da utgangspunktet er at BAT-AEL er bindende for og således skal overholdes av alle virksomheter som er omfattet av IED og tilhørende BREF. Det kan gis midlertidige unntak f.eks. i saker hvor virksomheten har en plan om å gjennomføre prosessendringer eller etablere nytt renseanlegg/rensetrinn, gitt at kriteriene for å gi unntak er til stede.

Samråd med Miljødirektoratet

Miljødirektoratet har i instruks av 3. juli 2020 bestemt at alle saker hvor Statsforvalteren vurderer å gi unntak fra BAT-AEL, skal gjøres i samråd med direktoratet. Dette er bl.a. for å sikre enhetlig praksis. Vi oversendte søknad om unntak fra BAT-AEL for utslipp til vann for Odderøya biogassanlegg til Miljødirektoratet den 28. februar 2023 og fikk tilbakemelding den 8. november 2023. I vår oversendelse presiserte vi at vi oppfattet at virksomheten la til grunn at det var oppnåelse av BAT-AEL for nitrogen som var utfordrende, bl.a. fordi Kristiansand kommune sine argumenter i søknaden om unntak i stor grad handler om at det er uforholdsmessig kostbart å bygge et eget renseanlegg for nitrogen for biogassdelen av anlegget på Odderøya.

I tilbakemeldingen stadfester Miljødirektoratet at behandling av saken ikke skal løftes til direktoratet, men behandles av Statsforvalteren. De vurderer videre at «anleggets geografiske forhold» i denne saken kan gi grunnlag for et midlertidig unntak fra BAT-AEL. De påpeker at dersom det gis midlertidig unntak, bør det stilles krav til at virksomheten gjennomfører utredninger og tiltak for å redusere utslippet fra biogassproduksjonen i unntaksperioden. Videre vurderer direktoratet at Statsforvalteren bør følge opp at det utføres undersøkelser som sikrer tilstrekkelig kunnskap om tilstanden i resipienten. De oppfordrer i tillegg Statsforvalteren til å fastsette utslippsgrenseverdier for alle aktuelle parametere det er fastsatt BAT-AEL for i unntaksperioden.

Vår vurdering av å gi midlertidig unntak

Vi vurderer av forurensningsforskriften § 36-15 at adgangen for å gi unntak fra BAT-AEL er streng og kun skal benyttes i særlige tilfeller.

Hele Odderøya avløpsrenseanlegg, inkludert biogassanlegg (foruten gasslager for biogass) er plassert inne i fjell, og det er således begrenset med plass inne i anlegget. Det kan være utfordrende å utvide for utbygging av et eget rensetrinn for biogassdelen av anlegget. Etablering av egen renseløsning for biogassdelen av anlegget på Odderøya vil også medføre en betydelig økonomisk påkjenning for kommunen. Kommune har estimert at utbygging av egen renseløsning for biogassdelen av anlegget vil koste mellom 45 og 70 millioner kroner. Det er forventet at Odderøya avløpsrenseanlegg får krav om nitrogenrensing når EUs reviderte avløpsdirektiv blir implementert i norsk regelverk, og kommunen planlegger å bygge et felles renseanlegg for nitrogenfjerning for hele anlegget på Odderøya, inkludert biogassdelen av anlegget.

Mengden rejektvann utgjør ca. 0,4 % av total mengde avløpsvann. Ettersom undersøkelsene i resipienten indikerer at tilstanden i nærheten av utslippspunktet er god, vurderer vi at kostnadene ved å overholde BAT-AEL for utslippet til vann er uforholdsmessig store sammenlignet med miljøgevinsten. Med bakgrunn i det overnevnte finner vi å kunne gi midlertidig unntak fra BAT-AEL for utslipp til vann. Ved avgjørelse om å gi unntak har vi i tillegg lagt vekt på at Kristiansand kommune har planer om å bygge et rensetrinn for nitrogenfjerning, jf. avsnittet ovenfor.

Vi vurderer at tilgjengelige data om konsentrasjoner av samtlige parametere det er fastsatt BAT-AEL for i påslippet til det kommunale avløpsrenseanlegget ikke er tilstrekkelige for å kunne fastsette utslippsgrenseverdier i unntaksperioden, jf. punkt 3.2.4 nedenfor. Vi har stilt krav om utredning av utslipp til vann og vil på bakgrunn av den fastsette utslippsgrenseverdier i resten av unntaksperioden, jf. punkt 9.1 i tillatelsen. Vi ønsker å ha tett dialog med kommunen når utredningen er ferdig og vi fastsetter utslippsgrenseverdier.

Tidsperiode for unntaket

Slik vi tolker unntaksbestemmelsen i forurensningsforskriften § 36-15 fjerde ledd, skal ikke permanent unntak fra BAT-AEL som hovedregel gis. Vi mener at det på nåværende tidspunkt heller ikke er grunnlag for å gi permanent unntak, og vi har derfor ikke vurdert dette ytterligere.

I søknaden har Kristiansand kommune angitt en periode på fem år dersom permanent unntak ikke gis. Til nå har forurensningsmyndighetens praksis i Norge vært at unntak fra BAT-AEL skal gjelde i fire år og at unntaket ev. kan vurderes på nytt etter fire år. Vi kan ikke se at det i det konkrete tilfellet er noen særskilte grunner som tilsier at den etablerte praksisen ikke skal gjelde. Vi har derfor besluttet at unntaket vi gir skal gjelde i fire år.

3.1.3 Konklusjon

Statsforvalteren konkluderer med at driften av Odderøya biogassanlegg er akseptabel sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2 i loven. Etter en samlet vurdering av de forurensningsmessige ulempene sammenholdt med fordeler og ulemper driften av Odderøya biogassanlegg vil medføre, gir vi tillatelse på nærmere fastsatte vilkår.

Vi finner videre å kunne gi unntak fra BAT-AEL for utslipp til vann for Odderøya biogassanlegg i en periode på fire år, jf. forurensningsforskriften § 36-15 fjerde ledd.

3.2 Begrunnelse for utvalgte vilkår og krav i tillatelsen

3.2.1 Tillatelsens ramme (punkt 1 i tillatelsen)

Tillatelsen for Odderøya biogassanlegg omfatter behandling av inntil 302 tonn våtslam per dag og 110 230 tonn våtslam per år til å produsere biogass. Tillatelsen omfatter ikke lagring av avfall i påvente av behandling.

I tillatelsens ramme har vi presisert hvor mye avfall anlegget kan ta imot og behandle per dag og år. Rammen er basert på anleggets kapasitet og med utgangspunkt i helårsdrift. Vi har valgt å ikke spesifisere mengden hver enkelt avfallstype utgjør, men har presisert hvilke typer avfall anlegget kan ta imot og behandle. Dette er basert på opplysningene vi har fått fra Kristiansand kommune i søknadsprosessen og i kommentarene til utkastet til utslippstillatelse, jf. punkt 5.4 nedenfor.

3.2.2 Håndtering av biorest (punkt 3.2 i tillatelsen)

Avvannet/fast biorest skal ikke mellomlagres før videre disponering. Vi har stilt vilkår om registrering av mengde disponert fast biorest og hvor bioresten er levert til. Dette er noe Kristiansand kommune allerede rapporterer på gjennom egenkontrollrapportering for Odderøya biogassanlegg. Når det gjelder flytende biorest, skal den føres til Odderøya avløpsrenseanlegg.

Miljømyndighetene har avklart at biorest ut fra biogassanlegg er næringsavfall etter forurensningsloven § 27a andre ledd, jf. punkt 2.3 ovenfor. Vi har ikke stilt vilkår om mengdebegrensning for disponert biorest eller konkrete disponeringsløsninger for bioresten, men vi forutsetter at Kristiansand kommune håndterer avfallet i samsvar med forurensningsloven § 32

første ledd. Vi presiserer i tillegg at kommunen selv er ansvarlig for at virksomheten overholder annet relevant regelverk, bl.a. gjødselregelverket, ved disponering av fast biorest.

3.2.3 Håndtering av produsert biogass (punkt 3.3 og 3.4 i tillatelsen)
Kristiansand kommune skal bruke mest mulig produsert biogass til interne formål og sørge for å begrense fakling (forbrenning uten energiutnyttelse) i størst mulig grad. Vilkåret om disponering av biogassen er basert på opplysningene i søknaden, se punkt 4.1 nedenfor.

Når det gjelder fakling der gassen brennes eller direkte slippes ut via fakkel (kald fakling) uten at energien i gassen utnyttes, er dette isolert sett uønsket, særlig i tilfeller dette skjer som kald fakling. Dersom det er feil blanding mellom gass og luft, kan det oppstå metanutslipp ved fakling. Egenkontrollrapportene for Odderøya biogassanlegg fra to siste år viser at mellom 2,9 og 3,7 % av all produsert biogass ved anlegget ble faklet. Vi vurderer at det er en begrenset mengde gass. Slik vi forstår det, blir det ikke produsert overskuddsgass, og all gassen brukes internt på anlegget.

Etter vår vurdering bør fakling i utgangspunktet kun benyttes ved ekstraordinære situasjoner som vedlikehold og reparasjon. Vilkåret om fakling vi har stilt i punkt 3.4 i tillatelsen inneholder ikke noen maksimal mengde/prosent produsert biogass som tillates faklet, men vi har presisert at overskuddet kun kan fakles unntaksvis, først og fremst av sikkerhetshensyn eller under unormale driftsforhold, jf. for øvrig BAT 15 og BAT 16 for avfallsbehandling.

3.2.4 Utslipp til vann (punkt 4 i tillatelsen)
Ettersom biogassanlegget er omfattet av BAT-konklusjonene for avfallsbehandling, er utgangspunktet at anlegget skal overholde de aktuelle BAT-AEL-utslippsgrenseverdiene fastsatt for utslipp til vann, jf. avsnittet om vurdering av hvilke BAT-AEL som gjelder for utslipp til vann fra Odderøya biogassanlegg i innledningen til punkt 3 ovenfor. Det finnes per i dag ikke tilstrekkelig dokumentasjon på konsentrasjon av de aktuelle stoffene i rejektvannet siden det kun er foretatt noen få målinger av vannet. Vi har derfor ikke fastsatt utslippsgrenseverdier i utslippet til vann i unntaksperioden og stilt krav i punkt 9.1 i tillatelsen om at Kristiansand kommune skal måle konsentrasjon av P-tot, N-tot, SS og KOF i rejektvannet ved påslippet til avløpsrenseanlegget, jf. punkt 3.2.7 nedenfor. Vi har valgt å ikke kreve målinger av TOC ettersom det er kommentert i fotnote 2 i tabell 6.1 i BAT for avfallsbehandling at BAT-AEL-verdiene skal være enten for KOF eller for TOC. Siden kommunen er pålagt å måle konsentrasjon av KOF i utslippet fra avløpsrenseanlegget, vurderer vi at det ikke er nødvendig å kreve måling av TOC i tillegg.

3.2.5 Utslipp til luft (punkt 5 i tillatelsen)
Utslippet til luft er ikke regulert med utslippsgrenser i tillatelsen for Odderøya avløpsrenseanlegg. Vi har ikke informasjon om at det har vært utført målinger av utslippet til luft.

Vi har tatt utgangspunkt i at virksomheten er omfattet av BAT 34 for biologisk behandling av avfall. I BAT 34 er det i tabell 6.7 fastsatt BAT-AEL for kanalisert utslipp til luft for NH_3 og lukt. Med bakgrunn i dette trenger Statsforvalteren mer informasjon om virksomhetens utslipp til luft slik at vi kan vurdere om utslippene skal reguleres med utslippsgrenser i tillatelsens punkt 5 for å sikre at virksomheten driver i henhold til WT BREF. Vi har derfor stilt krav i punkt 9.2 i tillatelsen om at Kristiansand kommune skal sende oss en redegjørelse for utslippet til luft.

Virksomheten skal gjennomføre en luktrisikovurdering og på bakgrunn av denne iverksette forebyggende tiltak og utarbeide en driftsplan. Kristiansand kommune skal også ha en

lukthåndterings- og kommunikasjonsplan og klageregistrering. Disse vilkårene er i tråd med BAT 12 om luktutslipp og er derfor stilt vilkår om i tillatelsen.

Når det gjelder utslipp til luft i forbindelse med energiutnyttelse fra produsert biogass (utslipp av avgasser), har vi vurdert at det er tilstrekkelig at kravet i tillatelsen omfatter at avgasser og ventilasjonsluft renses før de slippes ut av anlegget, jf. punkt 5 i tillatelsen. Dette er i samsvar med kravstilling til andre biogassanlegg.

3.2.6 Støy (punkt 6 i tillatelsen)

Vi har stilt støykrav tilsvarende de som er stilt i tillatelsen for Odderøya avløpsrenseanlegg. Kravet er for øvrig formulert i samsvar med gjeldende praksis og retningslinjer.

3.2.7 Utredninger (punkt 9 i tillatelsen)

Utslipp til vann

Vi har stilt krav om at Kristiansand kommune skal gjennomføre målinger av påslippet til det kommunale avløpsrenseanlegget, jf. punkt 3.2.4 ovenfor. Kommunen skal vurdere resultater av målinger opp mot relevante BAT-AEL for direkte utslipp til vann, jf. tabell 6.1 i BAT 20, og redegjøre for renseanleggets rensebidrag.

Utslipp til luft og lukt

Vi har stilt krav om at Kristiansand kommune skal gjennomføre en utredning for å redegjøre for utslippet til luft, jf. punkt 3.2.5 ovenfor. Utslippet skal vurderes mot relevante BAT-AEL i WT BREF, jf. BAT 34.

Tilstandsrapport om mulig forurensning av grunn og grunnvann

Vi har stilt krav om at Kristiansand kommune skal vurdere behov for å dokumentere forurensningsgraden i grunn og grunnvann i henhold til Miljødirektoratets veileder M-630/2016 «Tilstandsrapport for industriområder». Kravet om tilstandsrapport følger av forurensningsforskriften § 36-21.

4 Faktagrunnlag

4.1 Kort beskrivelse av virksomheten og utslippene

Odderøya biogassanlegg ble opprinnelig satt i drift i 1993, og på nytt i 2021 etter en rehabilitering og ombyggingsperiode fra 2016 til 2019. Anlegget har vært i full drift siden 2021. Anlegget er dimensjonert for å kunne behandle maksimalt 302 tonn våtslam per døgn, med et maksimalt teoretisk tørrstoff på 6,7 %. Det er et fjellanlegg, og kun gasslageret er lokalisert utendørs.

Odderøya biogassanlegg tar i hovedsak imot avløpsslam fra Odderøya avløpsrenseanlegg, men også noe slam fra fettutskillere og fettfang fra både egen kommune og andre kommuner og avløpsslam fra andre mindre avløpsrenseanlegg i området. Mengden avfall som faktisk blir behandlet per døgn, varierer fra døgn til døgn. Avfallet mottatt fra eksterne anlegget utgjør en liten andel av den totale mengden avfall mottatt og behandlet ved Odderøya biogassanlegg. Mengden avløpsslam fra eksterne anlegg var ca. 2300 m^3 i 2022. Når det gjelder slam fra fettutskillere og fettfang fra eksterne anlegg, ble det mottatt og behandlet ca. 756 m^3 slam fra fettutskillere/fettfang i 2023.

Slammet som anlegget tar imot, blir ikke mellomlagret, men blandes før det pumpes inn på råtnetanker. Slambehandlingen skjer inne i fjellhallen. Rejektvannet fra biogassproduksjonen blir ført tilbake til avløpsrenseanlegget og inngår som en del av den ordinære prosessen for rensing av avløpsvann der organisk stoff og fosfor fjernes før utslipp til Kristiansandsfjorden ved Odderøya.

Avvannet biorest leveres til Avfall Sør AS sitt anlegg på Støleheia og brukes i jordforbedringsprodukter.

Det blir produsert ca. 1,2 millioner m^3 gass ved anlegget. Odderøya avløpsrenseanlegg krever mye energi, og produsert biogass fra biogassanlegget benyttes hovedsakelig internt til elektrisitet via egen gassgenerator til drift av pumper, omrørere, blåsemaskiner og annet utstyr samt produksjon av varme for renseprosess og slambehandling. Restgass går til fakling. Avgass fra generator blir ført direkte ut gjennom pipe mens ventilasjonsluft fra biogassanlegget først blir renset gjennom fotooksidasjon og kullfilter.

Rejektvann
Rejektvannet utgjør en liten del av den totale avløpsmengden fra renseanlegget (i 2022 utgjorde den ca. 30 000 m^3 som tilsvarer ca. 0,4% av total mengde avløpsvann). Samtidig har rejektvannet høye konsentrasjoner av organisk materiale, suspendert stoff og næringssaltene fosfor og nitrogen. De oversendte analyseresultatene av rejektvannet[4] viser at det er en stor variasjon i konsentrasjonene av KOF, N-tot, P-tot og SS, jf. brev av 20.01.2023. Videre varierer rensegraden ved avløpsrenseanlegget noe fra år til år. Tabell 1 viser sammenstilling av BAT-AEL for KOF, SS, N-tot og P-tot, konsentrasjon av disse i rejektvannet (påslippet), gjennomsnittlig rensegrad for Odderøya avløpsrenseanlegg [5] og beregnet konsentrasjon i utslippet fra biogassanlegget tatt i betraktning avløpsrenseanleggets bidrag til rensning.

Tabell 1 Gjennomsnittlig konsentrasjon av relevante stoffer i påslippet fra Odderøya biogassanlegg, gjennomsnittlig rensegrad for Odderøya avløpsrenseanlegg i 2022-2023, beregnet konsentrasjon i utslippet fra biogassanlegget sammenstilt med BAT-AEL.

Parameter	**Konsentrasjon i rejektvannet (påslippet), gjennomsnitt, mg/l**	**Rensegrad for Odderøya avløpsrenseanlegg, gjennomsnitt for 2022-2023, %**	**Beregnet konsentrasjon i utslippet, mg/l**	**BAT-AEL-intervall, mg/l**
KOF	2516	89	277	30-180
SS	543	90	54	5-60
N-tot	159	6,9	148	1-25
P-tot	16,6	92	1,3	0,3-2

4.2 Resipientbeskrivelse og miljøtilstand

4.2.1 Tilstand i resipienten

Odderøya avløpsrenseanlegg har utslippstillatelse fra daværende Fylkesmannen i Vest-Agder, datert 14. april 2013, for utslipp av avløpsvann fra inntil 200 000 personekvivalenter. Anlegget har fosforfjerning og sekundærrensing fra 01. juni 2016. Det er ikke nitrogenfjerning ved anlegget.

Utslippspunktet fra avløpsrenseanlegget er lokalisert i vannforekomsten Østergapet-indre (ID 0130010301-2-C i portalen Vann-Nett). Utslippspunktet ligger like ved vannforekomsten Kristiansandsfjorden-indre (ID 0130010302-3-C i portalen Vann-Nett).

[4] Det finnes per i dag kun målinger av rejektvannet i en kort periode i januar 2023.

[5] Faktisk rensegrad beregnet med utgangspunkt i innrapporterte data for Odderøya avløpsrenseanlegg gjennom egenkontrollrapportering for 2022 og 2023.

Kristiansand kommune har krav om gjennomføring av resipientundersøkelser som det er stilt krav om i utslippstillatelsen for Odderøya avløpsrenseanlegg. Resultatene fra siste resipientundersøkelser viser at tilstanden nærmest utslippspunktet kan klassifiseres som god når det gjelder næringssaltene nitrogen og fosfor og bløtbunnsfauna, jf. Multiconsult Norge AS sine rapporter «Kristiansandsfjorden – overvåking av avløpsanlegg» (11. august 2023, rapport 10227141-02-RIM-RAP-001) og «Kristiansandsfjorden – overvåking av avløpsanlegg» (12. desember 2023, rapport 10227141-02-RIM-RAP-002). Når det gjelder miljøgifter i sediment, tilsvarer konsentrasjonene av tungmetaller og PCB tilstandsklasse III (moderat), mens konsentrasjonene av PAH og TBT henholdsvis tilsvarer tilstandsklasse IV (dårlig) og V (svært dårlig). Undersøkelsen oppfyller ikke nødvendigvis alle kravene for en fullstendig klassifisering av en vannforekomst etter vannforskriften, men gir en indikasjon på tilstanden ved utslippspunktet.

4.2.2 Klassifisering i Vann-Nett

Vannforekomsten Østergapet-indre har moderat økologisk tilstand og dårlig kjemisk tilstand per 17. januar 2025. Når det gjelder eutrofiering, organisk belastning og bunnfauna, er økologisk tilstand god. Diffus avrenning fra havneaktivitet og diffus forurenset sjøbunn er angitt blant de største påvirkningene. Utslipp fra Odderøya avløpsrenseanlegg står oppført med middels påvirkningsgrad. Det er oppgitt risiko for at resipienten ikke vil oppnå miljømålet og at miljøtilstanden er avhengig av pågående tiltak. Frist for å nå miljømålet er utsatt til perioden 2027-2033.

Nærliggende resipienter Kristiansandsfjorden-indre (0130010302-3-C) og Kristiansandsfjorden-indre havn (0130010302-2-C) viser tilsvarende tilstand og påvirkninger.

Det er ikke tydelige barrierer mellom vannforekomstene, og for alle tre vannforekomstene er utslipp fra Odderøya avløpsrenseanlegg oppført som en påvirkning.

4.3 Naturtyper og arter

Ifølge Naturbase kart er det registrert en regionalt viktig ålegrasforekomst (Bragdøyrenna, ID BM00128261)[6] ca. 860 m i luftlinje fra utslippspunktet i sjø. Omtrent like langt fra utslippspunktet er det registrert et lokalt viktig gytefelt for torsk (Bragdøya NV), jf. Fiskeridirektoratets kartløsning. Det er ellers registrert flere observasjoner av flere rødlistede fuglearter i området i Artskart, herunder gråmåke, hettemåke, fiskemåke og ærfugl.

5 Saksgang

Statsforvalteren behandler søknader i samsvar med forurensningsforskriften kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven.

5.1 Korrespondanse

Vi viser bl.a. til følgende korrespondanse:

- anmodning om å sende inn informasjon om biogassanlegget på Odderøya, brev av 26. januar 2022
- oversendelse av etterspurt informasjon fra Kristiansand kommune om Odderøya biogassanlegg, brev av 4. april 2022
- anmodning om å sende inn søknad om utslippstillatelse til drift av biogassanlegget, samt varsel om pålegg om vurdering av BAT-konklusjoner, brev av 29. april 2022
- vedtak om pålegg om vurdering av BAT-konklusjoner for biogassanlegg, brev av 13. mai 2022

[6] Mer informasjon om forekomsten er tilgjengelig i faktaarket om forekomsten: Naturbase faktaark.

- søknad om tillatelse til drift av biogassanlegg ved Odderøya renseanlegg, brev med vedlegg av 2. juni 2022
- orientering om saksbehandlingstid og varsel om gebyr, brev av 4. juli 2022
- utfyllende opplysninger som gjelder søknad og vurdering av BAT-konklusjoner, brev med vedlegg av 5. juli 2022
- ytterligere opplysninger angående biogassanlegget samt søknad om unntak fra BAT-AEL, brev med vedlegg av 30. november 2022
- vår tilbakemelding med forespørsel om utfyllende opplysninger til søknad om tillatelse og om midlertidig unntak fra BAT-AEL, brev av 12. desember 2022
- tilbakemelding med ytterligere informasjon om biogassanlegget og unntak fra BAT-AEL, brev av 23. januar 2023
- vår oversendelse av søknad om unntak fra BAT-AEL til Miljødirektoratet (samråd), brev av 28. februar 2023
- tilbakemelding fra Miljødirektoratet (samråd) om unntak fra BAT-AEL, brev av 8. november 2023
- oversendelse av utkast til utslippstillatelse den 17. oktober 2024
- kommentarer til utkastet i brev av 31. oktober 2024

5.2 Forhåndsvarsler og uttalelser

Statsforvalteren har forhåndsvarslet saken i samsvar med forurensningsforskriften § 36-5. Søknaden var på høring fra 4. juli til 15. august 2022. Søknaden ble også publisert under høringer på vår hjemmeside i samme periode.

Vi mottok ingen innspill til søknaden.

5.3 Møte mellom Kristiansand kommune og Statsforvalteren for å gå gjennom utkastet til utslippstillatelse og kommunens kommentarer til utkastet

Vi sendte utkast til vedtak om tillatelse og utkast til vilkår til Kristiansand kommune den 17. oktober 2024 og hadde den 25. oktober 2024 et digitalt møte med kommunen der vi gikk gjennom utkastet.

Kristiansand kommune oversendte sine kommentarer den 31. oktober 2024. Vi har oppsummert disse i punkt 5.3.1 nedenfor. Vi fikk i november 2024, etter møtet med kommunen og kommunens oversendelse av sine kommentarer til utkastet, oppdatert veiledning og nye føringer fra Miljødirektoratet, jf. punkt 3 i dette brevet. Videre er det blitt utarbeidet en ny mal for tillatelse til drift av avfallsanlegg. Vi anser at de nye føringene og tilbakemeldingen vi har fått fra direktoratet om at utslippsgrenseverdier skal gjelde ved påslippspunktet til avløpsrenseanlegget har avklart enkelte spørsmål som kommunen har stilt, og enkelte punkter i utkastet til vilkår til tillatelsen som kommunen har kommentert. Vi har derfor valgt å utelate enkelte av kommunens kommentarer i oppsummeringen nedenfor.

5.3.1 Kristiansand kommune sine kommentarer til utkastet

Tillatelsens ramme

Kommunen skriver at de har angitt feil mengde avfall biogassanlegget har kapasitet til å behandle (302 m^3/tonn våtslam per døgn istedenfor 186 m^3/tonn våtslam per døgn). Årlig ramme er dermed 110 230 tonn avfall per år, ikke 67 890 tonn avfall per år som fastsatt som ramme i utkastet.

Når det gjelder avfallstyper som anlegget tar imot til behandling, er de usikre på om tabell 1 i utkastet til tillatelsen dekker alle relevante avfallstyper og tror at også avfallsfraksjon 200306 *Avfall fra kloakkrensing* burde være inkludert.

Kommunen kommenterer videre at det er upresist å stille krav om at avfallet ikke skal lagres før behandling. De viser til brev av 20.01.2023 med utfyllende informasjon til søknaden der de beskriver at avfallet bl.a. blandes i slamtank og behandles før det pumpes inn i biogassanlegget. De ønsker at dette kommer tydeligere frem i endelig tillatelse.

Mottak av avfall
Kommunen kommenterer at avfallet hovedsakelig kommer fra avløpsvannet, som føres til avløpsrenseanlegget via kommunalt ledningsnett, og ikke transporteres i tankbiler eller lukkede containere som det står i utkastet. Kommunen ønsker at det presiseres i tillatelsen at biogassanlegget kan ta imot avfallet fra avløpsrenseanlegget.

Utslipp til luft
Kommunen viser til kravet om at avgasser og ventilasjonsluft skal renses før utslipp slik at det ikke oppstår luktproblemer. De mener at det tidvis kan oppstå lukt selv om luft behandles for å unngå luktulemper for omgivelsene, og viser til punkt 5.1.1 i utkastet der det står at luktulemper i omgivelsene skal begrenses mest mulig. De vurderer at formuleringen i dette punktet er bedre.

Støy
Kommunen er usikre på om støygrenseverdiene også inkluderer støy fra septikbiler som stopper og starter foran porten.

Utredninger
Luft
Kommunen kommenterer at det vil være umulig å fastslå nøyaktig hva i utslippet til luft som kommer fra biogassanlegget og hva i utslippet til luft som kommer fra avløpsrenseanlegget. De understreker igjen at kravet er formulert uten at det er tatt hensyn til at biogassanlegget er en integrert del av avløpsrenseanlegget.

Tilstandsrapport
Kommunen kommenterer at de gjerne vurderer behovet for å dokumentere forurensningstilstanden i grunn og grunnvann, men presiserer at dette vil bli en enkel vurdering fordi anlegget er lokalisert inne i fjellhaller.

5.3.2 Statsforvalterens vurdering av kommentarene

Tillatelsens ramme
Vi har endret tillatelsens ramme i samsvar med kommunens kommentar om anleggets kapasitet. Vi har også lagt avfallstypen *avfall fra kloakkrensing* med EAL-kode 200306 i tabell 1 i tillatelsens vilkårsdel.

Vi har ikke fjernet ikke kravet om at avfallet ikke skal lagres før behandling. Med lagring menes at avfallet blir liggende over en viss periode i påvente av behandling uten at man gjør noe med avfallet. Vi vurderer at blanding i slamtank er en form for behandling, dvs. ikke lagring.

Mottak av avfall
Vi har etter kommunens kommentar endret ordlyden i punkt 3.1 i tillatelsen slik at det er tydeliggjort at anlegget tar imot avløpsslam som føres til Odderøya avløpsrenseanlegg via kommunalt ledningsnett.

Utslipp til luft
Vi har presisert at kravet om at avgasser og ventilasjonsluft skal renses før utslipp slik at det ikke oppstår luktproblemer gjelder utslipp til luft i forbindelse med energiutnyttelse fra produsert gass, slik det også står i vår begrunnelse for kravet i punkt 3.2.5 ovenfor.

Støy
Det er i vilkåret presisert at støygrensene gjelder all støy fra virksomheten, inkludert lossing og lasting og intern transport. Støygrensene gjelder derfor for støy fra septikbiler som stopper og starter foran porten. Vi har endret ordlyden noe for å tydeliggjøre at vilkåret også gjelder lossing av avfall.

Utredninger
Luft
Ettersom biogassanlegget er omfattet av WT BREF, skal anlegget drive i henhold til BAT og overholde gjeldende BAT-AEL. Vi har stilt kravet om utredning av utslippet til luft fordi det per i dag ikke finnes dokumentasjon på at bl.a. BAT-AEL i BAT 34 overholdes. Vi mener at kravet er formulert på en måte som gjør at en viss unøyaktighet i utredningen kan være akseptabel.

Tilstandsrapport
Så lenge kommunen følger Miljødirektoratet sin veiledning, kan kommunen bestemme selv hvor omfattende en rapport blir.

5.4 Møte mellom Kristiansand kommune og Statsforvalteren 30. januar 2025
Statsforvalteren og Kristiansand kommune hadde et fysisk møte 30. januar 2025. Formålet med møtet var å gå gjennom endringer i tillatelsen etter at kommunen hadde kommentert utkastet og Miljødirektoratet hadde kommet med nye avklaringer/føringer, samt endringer i samsvar med ny mal for tillatelse for avfallsanlegg. Kommunen fikk anledning til å kommentere endringene i møtet.

6 Klagerett
Kristiansand kommune og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket om tillatelse og gebyrsatsen. En eventuell klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken, komme fram.

Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage skal sendes til Statsforvalteren i Agder og merkes med saksnummer 2022/7762.

Vi kunngjør vedtaket på vår hjemmeside.

Med hilsen

Pia Karine Hem Molaug (e.f.)
fung. miljøverndirektør

Veronica Skjævestad
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:
1 Tillatelse etter forurensningsloven til drift av Odderøya biogassanlegg

Kopi til:

Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Naturvernforbundet i Agder	Postboks 718	4666	KRISTIANSAND S
Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN

Statsforvalteren i Agder

Tillatelse til drift av Odderøya biogassanlegg etter forurensningsloven

Tillatelsen er gitt i medhold av lov 13.03.1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), § 11, jf. §§ 16 og 29 og forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) § 36-15 fjerde ledd bokstav a. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger fremkommet i søknaden og under saksbehandlingen. Vilkårene fremgår på side 5 til og med side 15. Tillatelsen gjelder fra dags dato.

Hvis den driftsansvarlige ønsker å foreta endringer i driftsforhold som kan ha betydning for forurensningen fra virksomheten og som ikke er i samsvar med det som ble lagt til grunn da tillatelsen ble gitt eller sist endret, må den driftsansvarlige i god tid på forhånd søke om endring av tillatelsen. Den driftsansvarlige bør først kontakte Statsforvalteren for å avklare behovet for slik endring.[1]

Nøkkeldata

Driftsansvarlig	Kristiansand kommune byutvikling
Postadresse	Postboks 4
Org. nummer	974778335
Næringskode og bransje	84.130 - Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked
Kategori for virksomheten[2]	punkt 5.3 andre ledd (anaerob utråtning av avfall med en kapasitet på over 100 tonn per dag)
Beliggenhet/gateadresse (virksomhet)	Sjølystveien 33
Kommune og fylke (virksomhet)	Kristiansand kommune, Agder fylke
Lokalisering av virksomheten	UTM-sone: 32, øst: 441073, nord: 6444013

Statsforvalterens referanser

Tillatelsesnummer: 2025.0052.T	Anleggsnummer: 4204.0222.03	Arkiv ref.: 2022/7762
Tillatelse første gang gitt: 30. januar.2025	Tillatelse sist revidert i medhold av forurensningsloven § 18 tredje ledd:	Tillatelse sist endret:
Pia Karine Hem Molaug fung. miljøverndirektør		Ludmila Pechinkina rådgiver

[1] I dette dokumentet menes: virksomheten – den forurensende aktiviteten på en bestemt lokalitet, driftsansvarlig – den fysiske eller juridiske person som driver eller kontrollerer driften av virksomheten.
[2] Jf. forskrift 01.06.2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Punkt og beskrivelse av endring

Innholdsfortegnelse

1 Tillatelsens ramme 4
2 Generelle vilkår 4
2.1 Utslippsbegrensninger 4
2.2 Plikt til å overholde grenseverdier 4
2.3 Internkontroll og kompetanse 4
2.4 Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare 5
3 Særskilte krav til utforming og drift av anlegget 5
3.1 Mottak av avfall 5
3.2 Håndtering av biorest 5
3.3 Disponering av produsert biogass 5
3.4 Fakling 5
4 Utslipp til vann 6
4.1 Utslippspunkt 6
4.2 Grenseverdier for utslipp til vann 6
5 Utslipp til luft 6
5.1 Lukt 6
5.1.1 Luktbegrensning 6
5.1.2 Luktrisikovurdering 6
5.1.3 Forebyggende tiltak og driftsplan 6
5.1.4 Lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan og klageregistrering 7
6 Støy 7
7 Utslippskontroll og rapportering til forurensningsmyndigheten 7
7.1 Utslippskontroll 7
7.2 Program for utslippskontroll 7
7.3 Rapportering til Statsforvalteren 8
8 Overvåking av resipienter 8
9 Undersøkelser og utredninger 8
9.1 Utredning av utslipp til vann 8
9.2 Utredning av utslipp til luft 8
9.3 Tilstandsrapport om mulig forurensning av grunn og grunnvann 9

1 Tillatelsens ramme

Tillatelsen gjelder forurensning fra drift av Odderøya biogassanlegg på gnr./bnr. 150/1833 i Kristiansand kommune. Tillatelsen gjelder for mottak og behandling av avfall for produksjon av biogass. Anlegget kan behandle inntil 302 tonn avfall per dag og totalt ta imot og behandle inntil 110 230 tonn avfall per år. Tabell 1 viser hvilke avfallsfraksjoner anlegget kan ta imot og behandle. Behandlingen består av anaerob utråtning.

Tabell 1 Oversikt over typer avfall som anlegget kan ta imot og behandle.

Avfallstype	**EAL-kode**
avløpsvann fra byområder	190805
slam fra septiktanker	200304
avfall fra kloakkrensing	200306
blandinger av fett og olje fra olje/vann-separering som inneholder matolje og matfett	190809
andre blandinger av fett og olje fra olje/vann-separering enn dem nevnt i 190809	190810

Tillatelsen omfatter ikke lagring av avfall i påvente av behandling. Det er heller ikke tillatt å ta imot og behandle andre typer avfall ved anlegget enn det som kommer frem av tabell 1.

2 Generelle vilkår

For virksomheten gjelder kravene i forurensningsforskriften kapittel 36A i tillegg til kravene i tillatelsen.

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsen. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er kommet fram i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble fattet.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som er vanlig for den aktuelle type virksomhet i en slik grad at det kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Internkontroll og kompetanse

Den driftsansvarlige plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette[3]. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at den driftsansvarlige overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrolloven og relevante forskrifter til disse lovene. Den driftsansvarlige plikter å holde internkontrollen oppdatert.

[3] Forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften).

Den driftsansvarlige plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold.

Den driftsansvarlige skal til enhver tid ha tilstrekkelig kompetanse til stede på anlegget til å kunne vurdere virksomhetens miljørisiko og gjennomføre tiltak for å sikre at den driftsansvarlige driver i henhold til tillatelsen og øvrig regelverk.

2.4 Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare

Dersom det oppstår fare for økt forurensning, plikter den driftsansvarlige så langt det er mulig uten urimelige kostnader å iverksette nødvendige tiltak for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, inkludert å redusere eller innstille driften.

Den driftsansvarlige skal så snart som mulig informere forurensningsmyndigheten om forhold som kan føre til vesentlig økt forurensning eller forurensningsfare.

3 Særskilte krav til utforming og drift av anlegget

3.1 Mottak av avfall

Transport av avfall til biogassanlegget skal skje på en slik måte at nærmiljøet i minst mulig grad blir påvirket. Avfallet som anlegget tar imot i tillegg til avløpsslammet tilført Odderøya avløpsrenseanlegg via kommunalt ledningsnett, skal transporteres og leveres til biogassanlegget i tankbiler eller i lukkede containere. Avfallet skal ikke mellomlagres i påvente av behandling.

Den driftsansvarlige skal registrere mengde mottatt avfall fordelt på avfallstype og hvor avfallet kommer fra. Den driftsansvarlige skal ha skriftlige rutiner for mottakskontroll som sørger for at anlegget bare mottar avfallstyper som er omfattet av tillatelsen. Oversikt over registrert avfall skal være tilgjengelig ved inspeksjon og oppbevares i minst fem år.

3.2 Håndtering av biorest

Den faste bioresten som er igjen etter at biogassen er produsert, skal være ferdigstabilisert ved uttak fra biogassanlegget. Bioresten skal lagres innendørs i maksimalt ei uke før videre håndtering.

Den faste bioresten skal håndteres i tråd med kravene i forurensningsloven § 32. Den driftsansvarlige skal til enhver tid ha oversikt over mengder håndtert biorest og hvor bioresten er disponert.

Den flytende bioresten (prosessvannet) skal føres til Odderøya avløpsrenseanlegg, jf. punkt 4.1.

3.3 Disponering av produsert biogass

Biogass produsert i anlegget skal brukes til interne formål. Den driftsansvarlige skal årlig rapportere mengde produsert gass og hvordan gassen er disponert (fordelt på formål), jf. punkt 7.3.

3.4 Fakling

Fakling (forbrenning uten energiutnyttelse) skal begrenses i størst mulig grad. Unntaksvis kan overskuddet fakles, primært ved driftsforstyrrelser og i nødsituasjoner.

Fakling skal skje ved en forbrenningstemperatur og oppholdstid som er mest optimal for å unngå forurensning. Den driftsansvarlige skal årlig rapportere mengde faklet gass og årsaken til fakling,

jf. punkt 7.3.

4 Utslipp til vann

4.1 Utslippspunkt

Prosessavløpsvannet fra biogassanlegget skal føres til Odderøya avløpsrenseanlegg med utslipp i Kristiansandsfjorden ved Odderøya.

4.2 Grenseverdier for utslipp til vann

Grenseverdier for utslippet til vann i unntaksperioden[4] vil bli fastsatt med grunnlag i utredningen som den driftsansvarlige etter punkt 9.1 skal sende Statsforvalteren. En mer presis regulering i tråd med BAT-AEL for utslipp til vann vil bli foretatt etter unntaksperioden.

5 Utslipp til luft

All prosessering skal foregå i lukkede systemer.

Avgasser og ventilasjonsluft i forbindelse med energiutnyttelse fra produsert biogass skal renses før utslipp fra anlegget slik at det ikke oppstår luktproblemer.

Diffuse utslipp fra produksjonsprosesser og fra utearealer, for eksempel lagerområder, områder for lossing/lasting og renseanlegg, som kan medføre skade eller ulempe for miljøet, skal begrenses mest mulig.

En mer presis regulering av utslippet til luft kan bli foretatt med grunnlag i utredningen som den driftsansvarlige i henhold til punkt 9.2 skal sende Statsforvalteren.

5.1 Lukt

5.1.1 Luktbegrensning

Virksomheten skal drives slik at luktulemper i omgivelsene begrenses mest mulig.

En mer presis regulering kan bli foretatt med grunnlag i utredningen som den driftsansvarlige i henhold til punkt 9.2 skal sende Statsforvalteren.

5.1.2 Luktrisikovurdering

Det skal gjennomføres en luktrisikovurdering i tråd med anbefalingene i vedlegg 3 i Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 «Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven». Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal luktrisikovurderingen oppdateres.

5.1.3 Forebyggende tiltak og driftsplan

På bakgrunn av luktrisikovurderingen skal den driftsansvarlige iverksette luktrisikoreduserende tiltak. Den driftsansvarlige skal ha en driftsplan som sikrer at luktulemper ved virksomheten begrenses. Planen skal være i tråd med anbefalingene gitt i vedlegg 4 til Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 «Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven». Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal driftsplanen oppdateres.

[4] Unntaket gjelder i fire år fra og med vedtaksdato.

Den driftsansvarlige skal daglig føre en driftslogg slik at det kan dokumenteres at driftsplanen er fulgt.

5.1.4 Lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan og klageregistrering

Den driftsansvarlige skal ha en lukthåndteringsplan og en kommunikasjonsplan som er i tråd med Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 «Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven».

Den driftsansvarlige skal informere forurensningsmyndigheten og naboer når det planlegges aktivitet som midlertidig kan medføre økt luktbelastning. Det samme gjelder dersom svikt i utstyr e.l. kan medføre økte luktplager.

Den driftsansvarlige skal ha et system for registrering av innkommende luktklager som skal knyttes til sted og tid. Det skal gjøres en vurdering av klagen opp mot driftsplanen og andre relevante forhold, og eventuelle gjennomførte tiltak skal beskrives. Denne informasjonen skal gjøres tilgjengelig for naboene og rapporteres til forurensningsmyndigheten iht. punkt 7.3.

6 Støy

Virksomhetens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride grenser i tabell 2, målt eller beregnet som innfallende lydtrykknivå ved mest støyutsatte fasade:

Tabell 2 Støygrenseverdier for virksomheten.

Dag (kl. 07-19) $L_{pAekv12h}$	**Kveld (kl. 19-23)** $L_{pAekv4h}$	**Lørdag (kl. 07-23)** $L_{pAekv16h}$	**Søn-/helligdager (kl. 07-23)** $L_{pAekv16h}$	**Natt (kl. 23-07)** $L_{pAekv8h}$	**Natt (kl. 23-07)** L_{AFmax}
55 dB(A)	50 dB(A)	50 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)	60 dB(A)

L_{pAeqT} er A-veiet gjennomsnittsnivå (dBA) midlet over driftstid der T angir midlingstiden i antall timer.

L_{AFmax}, som er gjennomsnittlig A-veiet maksimalnivå for de 5-10 mest støyende hendelsene i perioden med tidskonstant «Fast» på 125 ms.

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra virksomheten, inkludert intern transport på virksomhetens område samt lossing/lasting av råvarer, produkter og avfall. Støy fra midlertidig anleggsvirksomhet og fra persontransport av ansatte til og fra virksomhetens område er likevel ikke omfattet av grensene.

7 Utslippskontroll og rapportering til forurensningsmyndigheten

7.1 Utslippskontroll

Oppdaterte oversikter som viser ledningsnett, kummer, tanker, renseinnretninger, utslippspunkter, prøvetakingspunkter og lignende, skal til enhver tid være tilgjengelig på anlegget.

7.2 Program for utslippskontroll

Programmet for utslippskontroll skal:

- redegjøre for virksomhetens faktiske utslipp til luft og vann, samt støy, med en oversikt over alle utslippsstrømmer, volum og innhold
- beskrive de forskjellige trinnene i volumstrømsmåling, prøvetaking, analyse og beregning for hver strøm og komponent
- beskrive måleutstyr som benyttes til målinger, samt frekvens for måleutstyrskontroll og kalibrering
- begrunne valgte prøvetakingspunkter og prøvetakingsmetodikk (metoder og frekvens)
- beskrive valgte metoder/standarder for analyse
- hvis aktuelt, begrunne valgt frekvens for deltagelse i SLP og/eller verifisering av analyser med et akkreditert laboratorium
- redegjøre for hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir

7.3 Rapportering til Statsforvalteren

Den årlige rapporteringen omfatter en vurdering av virksomhetens påvirkning på miljøet i rapporteringsåret, oversikt over avfallsmengder som er mottatt, behandlet og sendt videre, kjente brudd på tillatelsen, energi og andre miljømessige forhold ved virksomheten. I tillegg skal rapporteringen inneholde dokumentasjon om håndtering av biorest siste år.

Den driftsansvarlige skal sammen med den årlige egenkontrollrapporteringen sende forurensningsmyndigheten en rapport om antall luktklager og antall lukthendelser ved virksomheten det siste året. Det skal redegjøres for årsaken til de enkelte lukthendelsene og/eller luktklagene, og eventuelle tiltak som er gjennomført for å begrense eller stanse utslippet.

8 Overvåking av resipienter

Den driftsansvarlige skal sørge for overvåking av mulige miljøeffekter av virksomheten i henhold til et overvåkingsprogram. Dette gjelder mulige effekter på resipienten i den grad dette er aktuelt. Resipientovervåkingen skal gjennomføres i henhold til overvåkingsprogrammet utarbeidet for Odderøya avløpsrenseanlegg.

9 Undersøkelser og utredninger

9.1 Utredning av utslipp til vann

Den driftsansvarlige skal redegjøre for utslipp til vann ved å:

- utføre nødvendige målinger for å kunne bestemme innhold av totalnitrogen, totalfosfor, suspendert stoff og kjemisk oksygenforbruk i utslippet. Målingene skal utføres ved påslippspunktet til det kommunale avløpsrenseanlegget.
- vurdere utslippet mot relevante BAT-AEL i WT BREF. Den driftsansvarlige skal ved vurdering ta i betraktning rensebidraget fra det kommunale avløpsrenseanlegget.

Redegjørelsen skal gi tilstrekkelige opplysninger til at Statsforvalteren kan fastsette grenseverdier for utslippet av totalnitrogen, totalfosfor, suspendert stoff og kjemisk oksygenforbruk i unntaksperioden.

Utredningen skal sendes Statsforvalteren innen 1. juni 2026.

9.2 Utredning av utslipp til luft

Den driftsansvarlige skal redegjøre for utslipp til luft ved å:

- kartlegge kilder til utslipp og oppgi utslippspunkter
- anslå størrelsen på utslippet per kilde

- utføre nødvendige målinger for å kunne bestemme hvilke stoffer utslippet inneholder
- vurdere utslippet mot relevante BAT-AEL i WT BREF

Basert på utredningen skal Statsforvalteren ha tilstrekkelige opplysninger til å kunne fastsette utslippsgrenser og midlingstid i tillatelsens punkt 5 om utslipp til luft.

Utredningen skal sendes Statsforvalteren innen 1. desember 2025.

9.3 Tilstandsrapport om mulig forurensning av grunn og grunnvann
Den driftsansvarlige skal vurdere behovet for å dokumentere forurensningstilstanden i grunn og grunnvann. Denne vurderingen skal gjennomføres i henhold til trinn 1-3 i Miljødirektoratets veileder M-630/2016 «Tilstandsrapport for industriområder».

Vurderingen skal sendes Statsforvalteren innen 1. desember 2025.

Dersom Statsforvalteren med utgangspunkt i denne vurderingen finner at tilstanden i grunn og grunnvann må dokumenteres, vil den driftsansvarlige bli pålagt å utarbeide en full tilstandsrapport i henhold til trinn 4-7 i Miljødirektoratets veileder M-630/2016.